

**Розробив Комітет із практики
бухгалтерського обліку та звітування ФПБАУ**

**РОЗ'ЯСНЕННЯ
від 19.05.2023 № 3-ПСБО**

Щодо відображення курсових різниць, які виникають унаслідок перерахунку зобов'язань перед засновниками в разі зменшення капіталу підприємства та нарахування дивідендів

Умова

Відповідно до п. 8 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» (далі — НПСБО 21), курсові різниці, які виникають унаслідок перерахунку зобов'язань засновників під час формування статутного капіталу, відображають у складі додаткового капіталу.

Водночас зазначений стандарт не регламентує обліку курсових різниць, які виникають унаслідок інших операцій підприємства із засновниками, зокрема в разі зменшення статутного капіталу та нарахування дивідендів.

Запитання

- 1. Як відображати курсові різниці, які виникають у разі зменшення статутного капіталу підприємства?*
- 2. Як відображати курсові різниці, які виникають у разі нарахування та виплати дивідендів?*

Відповідь

На нашу думку, облік курсових різниць за зазначеними операціями із засновниками визначають залежно від того, чи є стаття, яка виникає внаслідок операції, монетарною. Так, за монетарними статтями переоцінка внаслідок зміни валютного курсу має відображатися у складі інших доходів (витрат). Вплив різниць, що виникли внаслідок зміни валютного курсу під час повернення інвестицій (зменшення статутного капіталу) відповідно до законодавства України, до моменту визнання монетарної статті треба відображати у складі додаткового капіталу.

Відповідно до п. 4 НПСБО 21:

«Монетарні статті — статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів».

«Курсова різниця — різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах».

«Операція в іноземній валюті — господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті».

Отже, з моменту, коли заборгованість підприємства перед засновником стає безумовним зобов'язанням сплатити фіксовану або визначену суму грошових коштів, номіновану в іноземній валюті, ця заборгованість є монетарною статтею та має переоцінюватися згідно із загальними вимогами п. 8 НПСБО 21:

«Курсові різниці від перерахунку монетарних статей про інвестиційну і фінансову діяльність відображаються у складі інших доходів (витрат)».

Вплив змін валютних курсів, який виник до моменту відображення заборгованості перед засновниками як монетарної статті та має бути відображений унаслідок припинення визнання частки статутного капіталу як немонетарної статті за історичним курсом, на нашу думку, слід відображати у складі додаткового капіталу. Водночас доцільно зазначити такий варіант обліку в обліковій політиці підприємства, а також визначити, який рахунок у складі додаткового капіталу використовуватимуть.

Під час розроблення облікової політики слід ураховувати норми Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (далі — Закон). Відповідно до Закону, до складу доходів та витрат не відносяться зміни капіталу внаслідок його внесення, вилучення або розподілення власниками (операції з власниками).

Отже, у разі зменшення статутного капіталу переоцінки, накопичені до моменту визнання заборгованості перед засновниками як монетарної статті, на наш погляд, найбільш доцільно включати до статті «Додатковий капітал».

Визначену облікову політику слід застосовувати послідовно.

Доцільним є розкриття відповідної облікової політики в примітках до фінансової звітності.

Голова комітету

Іван Чалий

Секретар комітету

Анна Хомюк

Увага!

ФПБАУ не бере та не несе жодної відповідальності за будь-які втрати чи збитки, що можуть виникнути внаслідок дій або бездіяльності будь-якої особи через використання матеріалів цієї публікації.